

Posudek na diplomovou práci Jana Boháčka Spor města Turnova s Valdštejnou na počátku 18. století. Příspěvek ke studiu poddansko-vrchnostenských vztahů.

Jan Boháček si zvolil za téma své diplomní práce jeden z mnoha sporů poddaných s vrchností, jakých probíhaly v raném novověku u nás desítky či spíše stovky. V literatuře byly takové formy protestu také hojně studovány, aktéry odborně zpracovaných konfliktů ovšem byli především vesničtí poddaní, zatímco sporům měst a městeček s jejich pány byla až dosud věnována daleko menší pozornost. Pokud byly v literatuře zpracovány, pak spíše v rámci dějin jednotlivých městských lokalit než jako samostatný fenomén. Tak tomu bylo i v případě Turnova. Přínosem Boháčkovy práce je mimo jiné právě její zaměření na sociální protest v městském prostředí. Turnov byl navíc tzv. ochranným (municipálním) městem, tedy vrchnostenským městem s nejvyšší mírou autonomie, a to studovanému sporu opět dodává na zajímavosti. Autor svou práci založil jak na pramenech městské provenience, tak i provenience patrimoniální a spisů z centrálních fondů. Stručně pojednal o dějinách a socioprofesi strukture města a jeho privilegiích a poté podrobně popsal spor, který probíhal v letech 1708-1715. S tímto snad až poněkud příliš deskriptivním popisem se ale nespokojil a v následující části práce se věnuje jednotlivým problémům, které s sebou spor a jeho sledování přinášely. Cenná je tu zejména analýza stále diskutovaného problému nevolnictví, resp. člověčenství, neboť právě tento vztah byl jedním z hlavních bodů turnovského sporu, stejně jako otázky postavení tzv. municipálního města obecně. Autor zde prokázal dobrou znalost dosavadní české literatury a zároveň zaujal vlastní jasné, ale zároveň zdrženlivé stanovisko, neboť si je vědom, že na jednom případě nelze otázku spolehlivě řešit v obecné rovině. Nicméně posunul její řešení opět o něco vpřed, zejména shromážděním celé řady konkrétních formulací pohledů na nevolnictví, resp. člověčenství jak ze strany vrchnosti a jejich úředníků, tak i samotných turnovských měšťanů. Přínosné je i jeho zamyšlení nad působením úřadů a zejména pokus vysledovat motivy hlavních aktérů sporu pro jejich jednání, dokumentované i četnými autentickými výroky, které jsou v práci uváděny v podobě citací, které však nikdy nejsou, jak tomu dnes často bývá, samoučelné, ale vhodně doplňují výkladu. Na rozdíl od starší literatury autor také neváhá přiznat, že poddanské požadavky se v řadě bodů zakládaly na fikci, takže je vrchnost mohla právem odmítnout, na druhé straně však také nezastírá zjištěné motivy vrchnosti ve vztahu k městu. Práce má i dobrou jazykovou úroveň, až na některé „úlety“ typu číslovky „oboum“ (s. 29). Pouze ta část práce, která je věnována vztahu města k vrchnosti a jeho privilegiím je po mém soudu až příliš stručná, formulace až „telegrafické“, někdy i ne zcela promyšlené. Např. na s. 33 autor píše o udělení práva várečného roku 1560, ale zároveň uvádí, že došlo ke zvýšení (nikoliv zavedení) platu z várek, takže právo muselo existovat již dříve, aniž by se nad tímto rozporem zamyslel. Této části by také prospělo zasazení do širšího kontextu ekonomicko-sociálního vývoje českých zemí. Stejně tak bych uvítal hlubší zamyšlení nad tím, co obec jako celek ke vstupu do sporu vlastně motivovalo. Jako celek je však práce nesporně zdařilá, nenalezneme v ní žádné podstatnější nedostatky, prokazuje autorovu dobrou orientaci v problematice, schopnost zamyslet se nad problémy a sdělit výsledky své analýzy čtenáři. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení.....

V Praze 1. září 2007.

Prof. PhDr. Eduard Maur, CSc.
vedoucí práce